

Konference věnovaná životnímu jubileu I. Kanta

V letošním roce oslavuje kulturní a vědecký svět výročí 200 let od narození a 200 let od úmrtí duchovního otce a představitele klasické německé filozofie a autora přelomové teorie poznání a zásadních úvah o právu, státu a etice Immanuela Kanta (1724 až 1804). Velkolepý myšlenkový odkaz Kantův zanechal nesmazatelný otisk v pracích představitelů různých vědních oborů, filozofií počínaje a psychologii a sociologii konče. Nelze pak zejména pominout jeho přínos právnímu a politickému myšlení, ale i položení východisek úvah postmodernistů. Právě těmto posledně uvedeným oblastem Kantova díla byla při příležitosti jeho dvojnásobného životního jubilea věnována mezinárodní vědecká konference, kterou uspořádala na téma „Právně-filozofický odkaz I. Kanta a současné právní myšlení“ ve dnech 4.–5. března 2004 katedra právní teorie Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně v prostorách brněnské Právnické fakulty MU. Cílem konference bylo připomenout a zhodnotit význam a přínos Immanuela Kanta pro právně filozofické, právně teoretické i pozitivně právní myšlení, ale i širší jeho úvahy etické a politologické. Tomuto cíli byla podřazena i programová struktura konference.

Konference se zúčastnili zástupci brněnské, pražské a olomoucké právnické fakulty, ze Slovenska pedagogové z bratislavské a trnavské právnické fakulty, z Rakouska zástupci právnických fakult vídeňské univerzity a univerzit v Grazu a v Salzburgu, z Polska přijeli pedagogové z právnické fakulty v Lodži. Mezi posluchači byli rovněž zastoupeni pedagogové a studenti z pořádající fakulty a širší právnická veřejnost. Jednáním jazykem konference byla čeština, slovenština a němčina, kdy průběh konference byl simultánně tlumočen: němčina–čeština.

Jednání konference zahájil proděkan Právnické fakulty MU v Brně prof. JUDr. Dalibor

Jílek, CSc., který přivítal přítomné na konferenci a zdůraznil stále živý odkaz Kantova díla a zejména jeho významný příspěvek právní vědě. V dopoledním jednání, které řídil doc. JUDr. PhDr. Miloš Večeřa, CSc. (PrF Brno), vystoupil nejprve prof. DDr. Dr.h.c. Ota Weinberger (PrF Graz, Rakousko) se základním referátem na téma „Nový pohled na Kantův kriticismus – význam kriticizmu pro současnou jurisprudenci“. Ve svém vystoupení se zabýval základními myšlenkami Kantova díla a jeho přínosem právní vědě, zvláště pokud jde o Kantem položený základ právního pozitivismu a kritické právní vědy (právního normativismu), jejíž postulát ryzosti nicméně shledává Weinberger neudržitelným. V navazujícím vystoupení prof. Dr. Thomas Olechowski (PrF Vídeň, Rakousko) charakterizoval myšlenkovou souvztažnost Kantova a Kelsenova učení. Mgr. Tomasz Bekrycht (PrF Lodž, Polsko) pak rozebral vývoj Kantovy kritiky koncepce přirozeného práva.

Odpolední jednání konference, které řídil prof. DDr. Christian Stadler (PrF Vídeň, Rakousko), pokračovalo vystoupením Dr. Bartosze Wojciechowského (PrF Lodž, Polsko) na téma „Kantova teze odtržení a role filozofie odpovědnosti při uplatnění práva“. Navazující referát doc. JUDr. PhDr. Miloše Večeři, CSc. (PrF Brno) se zabýval Kantovým příspěvkem Rawlsové teorii spravedlnosti, kdy Rawls sám označil svoji teorii spravedlnosti za procedurální interpretaci Kantova kategorického imperativu. Rawlsův přístup je však zároveň kritický a tvůrčí. PhDr. Tatiana Machalová, CSc. (PrF Brno) rozebrala inspirativní význam Kantova učení o právu pro současné právní myšlení. JUDr. Radim Polčák (PrF Brno) ve svém referátu zdůraznil nezbytné místo Kantova kritického přístupu i v instrumentáriu dnešního právníka. JUDr. Tomáš Doležal (PrF Praha) ukázal konkrétní vliv novokantovství na Kelsenovu Ryzí nauku právní a Weyrovu Brněnskou normativní právní školu. JUDr. Petr Osina (PrF Olomouc) se ve svém vystoupení zabýval Kantem načrtnutým konceptem in-

stitutu soukromého vlastnictví. V posledním odpoledním referátu se JUDr. Branislav Fábry (PrF Bratislava) zaměřil na Kantem položené základy biomedicínského práva, ze kterých lze vyjít při hledání odpovědi na řadu otázek vztahujících se i ke vzniku lidského života a lidské důstojnosti.

Po odeznění odpoledního čtvrtečního programu proběhlo širší společenské setkání, na němž byla právnické veřejnosti představena za osobní účasti autora prof. Oty Weinbergera kniha „Brněnská škola právní teorie (normativní teorie)“. Jde o pozoruhodnou práci, kterou prof. Weinberger společně s prof. Vladimírem Kubešem sestavili a vydali již v roce 1980 ve vídeňském nakladatelství Manz v němčině jako hold, jenž autoři vzdali vůdčí postavě brněnské školy normativní teorie a svému učiteli profesoru Františku Weyrovi. Kniha tak vychází s velkým časovým odstupem na sklonku roku 2003 konečně i v českém překladu doc. PhDr. Karla Hlavoně v nakladatelství Univerzity Karlovy Karolinu a představuje českému čtenáři základní části Weyrova díla a prací dalších deseti čelných představitelů Brněnské normativní právní školy, propojené Weinbergerovým a Kubešovým zasvěceným komentářem. Slavnostního křtu knihy se zúčastnila rovněž vdova po prof. Chytilovi a překladatel doc. Hlavoně. Na společenském setkání bylo rovněž vedoucím katedry právní teorie Brněnské právnické fakulty doc. Večeřou připomenuto blížící se životní jubileum prof. Weinbergera, který se v dubnu letošního roku dožije osmdesáti pěti let. V této souvislosti ocenil doc. Večeřa Weinbergerův celoživotní přínos rozvoji české právní vědy a jeho popularizaci brněnské normativní školy, ke které se ve svém pojetí institucionalistického právního pozitivismu stále hlásí.

Páteční jednání konference, které řídil doc. JUDr. PhDr. Miloš Večeřa, CSc. (PrF Brno), zahájila prof. JUDr. Alexandra Krsková, CSc. (PrF Trnava) vystoupením na téma „Od kultury povinnosti ke kultuře sebelásky“, ve kterém v historické retrospektivě přehlédla celý

vývoj právní filozofie a Kantovo pevné zakotvení v něm. V navazujícím příspěvku prof. DDr. Christian Stadler (PrF Vídeň, Rakousko) charakterizoval význam učení o „syntetické jednotě vůle“ pro evropskou kontinentální právní kulturu, od Leibnize a Rousseaua po Kanta. Mgr. Martin Škop (PrF Brno) se návazně věnoval postmoderní kritice osvícenské racionality v současném právním myšlení, např. u Michela Foucaulta, Zygmunta Baumana a dalších autorů. Poslední dva příspěvky konference byly věnovány Kantovým úvahám o podmínkách věčného míru. Nejprve prof. Dr.Dr. Wahe H. Balekjian (PrF Salzburg a Glasgow, Rakousko a Velká Británie) rozebral mír jako právní pojem u Kanta a věnoval se možnostem obrany proti válce a zásadám mezinárodních smluv v duchu Kantova díla. Návazně pak prof. JUDr. Dalibor Jílek, CSc. (PrF Brno) konfrontoval Kantův koncept věčného míru se stavem dnešního mezinárodního práva a mírou, v jaké tento stav dává předpoklady pro dosažení mezinárodního míru. Páteční jednání mezinárodní konference uzavřel proděkan Právnické fakulty prof. JUDr. Dalibor Jílek, CSc., který shrnul celkový význam a přínos konference.

K celkovému hodnocení mezinárodní vědecké konference je třeba především zdůraznit, že ukázala dílo Immanuela Kanta jako stále živé a podnětné pro současnou právní vědu a další společenské vědy. Účastníci konference si v diskusích k předneseným referátům vyměnili názory na Kantovo dílo a směry vývoje současné právní a sociální filosofie a právní teorie. Konference rovněž významnou měrou přispěla k navázání a rozšiřování vědeckých i společenských kontaktů pedagogických a vědeckých pracovníků a pracovníků České, Slovenské, Polské a Rakouské. Patnáct na konferenci odezdnělých příspěvků bude publikováno v samostatném sborníku z konference.

*Miloš Večeřa, Právnická fakulta
Masarykovy univerzity v Brně*